

Mustafa YAVUZ* 

* Ticaret Uzmanı

Anonim ve Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Kuralı

Özet

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre genel kurul toplantısında hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve bu aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süreren anonim ve limited şirket ortakları, ilgili genel kurul kararının iptali için dava açma yetkisine sahiptir. Sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olma olgusu Türk Ticaret Kanunuyla getirilmiş olup, uygulamada ve öğretide bu olguya 'etki kuralı' denilmektedir. Etki kuralı, ileri sürülen kanuna aykırılığın gerçekleşmemesi halinde iptali istenen genel kurul kararının alınmaması veya genel kurulun farklı bir karar alması durumudur. Etki kuralının, ortakların dava açma hakkını sınırlandıran ve zorlaştıran bir yanı bulunmaktadır. Yüksek Yargının da, etki kuralının tatbikini, karar nisabı bağlamında yapması, ortaklık hakları bakımından uygulamada bazı sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. İşte bu çalışmada, anonim ve limited şirket genel kurul kararlarının iptalinde etki kuralı detaylı olarak ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Limited Şirket, Genel Kurul, İptal Davası, Etki Kuralı, Kanuna Aykırılık.

JEL Sınıflama Kodları: K22, K29, K40.

The Influence Rule in Cancellation of Joint Stock and Limited Company General Assembly Resolutions

Abstract

According to the Turkish Commercial Code No. 6102, regardless whether they were present or not in the assembly, or cast votes or not, joint stock and limited liability company partners who claim that the call was not made duly; the agenda was not announced as it should have been; persons or representatives not authorised to participate in the general assembly participated in the general assembly and cast votes; they were prevented from participating and voting in the general assembly unlawfully and such violations were effective in passing the general assembly resolutions, has the authority to file a lawsuit for the annulment of the relevant general assembly resolution. The fact that the aforementioned violations are effective in the decision of the general assembly has been introduced with the Turkish Commercial Code, and this phenomenon is called the 'rule of influence' in practice and doctrine. The rule of influence is the situation where the general assembly decision to be annulled cannot be taken or the general assembly takes a different decision if the alleged violation of the law does not occur. The rule of influence has an aspect that limits and complicates the partners' right to sue. The Supreme Court's application of the rule of influence in the context of the decision quorum causes some problems in practice in terms of partnership rights. In this study, the influence rule in the cancellation of the general assembly resolutions of joint stock and limited companies is discussed and evaluated in detail.

Keywords: Joint Stock Company, Limited Company, General Assembly, Suit of Cancellation, Rule of Influence, Illegality.

JEL Codes: K22, K29, K40.

1. Giriş

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na (TTK) göre anonim ve limited şirketlerin kanuni ve zorunlu organları genel kurul ve yönetim organıdır. Genel kurul, bu şirketlerin karar ve irade organı olup, bütün şirket ortakları genel kurulda temsil edilmektedir. Dolayısıyla, genel kurulun aldığı kararlar şirketin iradesini yansıtmaktadır. Ayrıca kanuni istisnalar saklı olmak üzere ortaklar, şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanmaktadır. Genel kurulda alınan kararlar, şirket organları ile toplantıda hazır bulunmayan veya karara olumsuz oy veren ortaklar da dâhil olmak üzere bütün ortaklar için bağlayıcıdır. Bu doğrultuda genel kurul kararlarının, hem şekil hem de içerik bakımından TTK'da öngörülen usul ve esaslara uygun olarak alınması önem arz etmektedir. Aksi takdirde, bu nitelikteki genel kurul kararlarının iptali veya butlanı gündeme gelmektedir.

TTK'nın 445 ve devamı maddeleri uyarınca genel kurul kararlarının iptalini; şirket ortakları, yönetim organı ve kararların yerine getirilmesi kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim organı üyelerinden her biri isteyebilmektedir. Kanun koyucu, ortaklar açısından iptal davası açma hakkını, 'toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve muhalefeti tutanağa geçiren ortaklar' ile 'kanunda sayılan aykırılıklardan birinin varlığını ve bu aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren ortaklar' bakımından ikili bir ayrıma tabi tutmuştur. Bu bağlamda, çağrının usulüne göre yapılmadığı, gündemin gereği gibi ilan edilmediği, yetkisiz kişilerin genel kurula katıldığı ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ileri süren ortaklarca iptal davası açılabilmesi için söz konusu aykırılıkların mevcut olmasının yanında bu aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunun ayrıca ispat edilmesi gerekmektedir. Öğretide ve uygulamada 'etki kuralı' olarak ifade edilen bu olgu, 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu (ETTK) döneminde

sınırlı bir şekilde uygulanmış, TTK'da ise Yargıtay içtihatları da dikkate alınarak daha kapsamlı olarak düzenlenmiştir. Ancak, düzenlemenin kapsamının genişletilmesine bağlı olarak hükmün uygulanmasında bazı tereddütler yaşanmaktadır.

Buradan hareketle, Yüksek Yargının kararları da dikkate alınarak, anonim ve limited şirket genel kurul kararlarının iptalinde etki kuralı detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

2. Anonim ve Limited Şirketlerde Genel Kurul

Genel kurul, *şirket ortaklarının*¹ veya temsilcilerinin usulüne uygun çağrı üzerine belirli bir gündemi görüşmek ve karara bağlamak için bir araya gelmesinden oluşan zorunlu şirket organıdır (Pulaşlı, 2014:335). Bir başka ifadeyle genel kurul, ortaklardan meydana gelen ve ortakların şirket hakkındaki düşüncelerinin tartışıldığı ve karara bağlandığı bir organdır. Ortaklar, genel kurula katılarak şirket üzerinde etkili olma imkânı elde etmekte ve paylarından doğan haklarını kullanmaktadır.

Genel kurul bir şirket içi organdır ve şirketi temsil yetkisine sahip değildir. Dolayısıyla genel kurul kararları kural olarak üçüncü kişilere karşı kendiliğinden bir sonuç doğurmaz. Ancak bu kararlar şirketin yönetim kurulu tarafından uygulanmak suretiyle şirket dışı ilişkilerde etkili olur (Eminoğlu, 2015:135; Üçişik ve Çelik, 2013:217-218).

Genel kurul, kanunda ve esas sözleşmede (anonim şirketlerde esas sözleşmede, limited şirketlerde de şirket sözleşmesinde) açıkça öngörülmüş bulunan hallerde karar alabilir. Genel kurul toplantıları, olağan ve olağanüstü olmak üzere iki şekilde yapılabilir. Olağan toplantıların her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılması şarttır. Bu toplantılarda, organların seçimine,

¹ Ortak terimi ile; anonim şirketlerde pay sahipleri, limited şirketlerde ise şirket ortakları kastedilmiştir.

finansal tablolara, yönetim organının (anonim şirketlerde yönetim kurulunun, limited şirketlerde ise müdür, birden fazla müdür varsa müdürler kurulunun) yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim organı üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapılır ve karar alınır. Gerekli takdirde genel kurul olağanüstü toplantıya da çağrılabilir. Genel kurul toplantılarının elektronik ortamda e-genel kurul olarak da yapılması mümkündür. Bu durumda, elektronik ortamda genelle kurula katılma, öneride bulunma ve oy verme; fiziki katılımın, öneride bulunmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur (TTK md. 408, 409, 617).

3. Genel Hatlarıyla Anonim ve Limited Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali

Anonim şirketlerde genel kurul kararlarının iptaline dair hususlar, TTK'nın 445 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Aynı Kanunun 617. maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan atıf dolayısıyla bu hususlar, limited şirketlerin genel kurulları hakkında da kıyas yoluyla uygulanmaktadır.

3.1. İptal Davasını Gerektiren Sebepler

TTK'nın 445. maddesinde, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren **üç ay** içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açılabilmesi hükmüne bağlanmıştır. Bu kapsamda, sermaye şirketlerinde (anonim ve limited şirketlerde) genel kurul kararlarının iptali amacıyla açılan davada, ilgili kararın kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kuralına aykırı olduğunun ileri sürülmesi ve belirtilen durumun davacı tarafından ispatlanması gerekir.

Genel kurul kararlarının iptal edilebilmesi için aranan üç şarttan biri olan "kanuna aykırılık",

yalnızca TTK'daki hükümlere değil, yürürlükte bulunan ilgili tüm mevzuat hükümlerine aykırılığı içerir (Pulaşlı, 2013:378). Sermaye şirketlerinin anayasası konumunda olan esas sözleşmeye aykırılık oluşturan veya bu sözleşme hükümlerinin birini veya bir kaçını etkisiz kılmaya yönelik her türlü genel kurul kararı hakkında da iptal davası açılabilir. Son olarak görünüşte kanun ve esas sözleşme hükümlerine uygun olmakla birlikte, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesindeki dürüstlük kuralına (iyi niyet esaslarına) aykırı olan genel kurul kararları da iptal davasına konu olabilir.

İptal davası açabilmek için şirket genel kurulunda olağan veya olağanüstü toplantıda bir karar alınmış olması şarttır. İptal davasına konu genel kurul kararları, başlangıçta geçersiz olmadıklarından iptal edilinceye kadar sağlıklı bir kararın hukuki sonuçlarını doğurur. Bu kararların iptali için dava açılmış olsa dahi kararlar uygulanmaya devam edilir.

3.2. İptal Davası Açmaya Yetkili Olanlar

TTK'nın 446. maddesinde kimlerin iptal davası açabileceği açıklanmıştır. TTK, iptal davası açma hakkını sermaye şirketlerinin ortaklarına, yönetim organına veya bu organların her bir üyesine tanımıştır. Öte yandan, bağımsız denetime tabi olan sermaye şirketlerinde denetçiler, dava açma yetkisine sahip değildir. Zira TTK'da denetim sistematığı tamamen değiştirilmiş, denetçiler şirket organı olmaktan çıkartılmış ve iptal davası açabilecekler arasında denetçiler sayılmamıştır.

İptal davası açmaya yetkili olanlar aşağıda kısaca açıklanmıştır.

3.2.1. Şirket Ortakları

İptal davası açma hakkı, sermaye şirketinin ortakları açısından müktesep ve vazgeçilemez bir haktır. Söz konusu hak, doğrudan TTK'da düzenlendiği ve güvence altına alındığı için esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ortadan kaldırılamaz, ortakların rızası olsa dahi sınırlandırılmaz ve bu haktan vazgeçilemez.

Genel kurul toplantısında hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçirten ortaklar iptal davası açabilir. Olumsuz oy kullanmayıp sadece kararlara karşı çıkan veya çekimser kalan ortaklar iptal davası açamazlar. Muhalefet şerhinin toplantı tutanağına yazılması yeterli olup, bunun ayrıca ortak tarafından imzalanması ve gerekçe gösterilmesi şart değildir. Bunun yanında, toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve söz konusu aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren ortaklar da iptal davası açmaya yetkilidir. İlerleyen bölümlerde, şirket ortaklarının, iptal davası açabilmesi için bahsi geçen aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olması şartı (etki kuralı) detaylı olarak açıklanmıştır.

3.2.2. Yönetim Organı

Sermaye şirketinin yönetim organı, hiçbir kayıtlı bağlı olmaksızın genel kurul kararlarının iptali için dava açma hakkını haizdir. Dava açma, yönetim organının hem yetkisi hem de görevidir. Ayrıca, bu davanın açılabilmesi yönetim organı üyelerinin hepsinin veya bir kısmının toplantıda hazır bulunup bulunmamasına veya karar aleyhine oy kullanmış olmasına da bağlı değildir. Çünkü bu hak, kanun ile yönetim organına mutlak olarak verilmektedir (Tekinalp, Poroy ve Çamoğlu, 2014:540). Yönetim organınca açılan iptal davasında, kendilerinin değil, şirketin menfaatlerinin göz önünde bulundurulması gerekir.

3.2.3. Yönetim Organı Üyelerinden Her Biri

TTK'nın 446/1-d maddesinde, "genel kurul kararlarının yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her birinin" iptal davası açabileceği hükme bağlanmıştır. Yönetim kurulu üyelerince açılan

davalarda hâkim, davacının dava açma şartlarının mevcut olup olmadığını, bir başka ifadeyle, ilgili kararın uygulanmasının yönetim organı üyelerinin şahsi sorumluluğuna neden olup olmadığını resen araştırır. Yönetim organı üyelerinin dava açma amacı, şirket menfaatlerini korumaktan ziyade kendi sorumluluğunun doğmasına engel olmaktır.

3.3. Dava Açma Süresi

İptal davası, genel kurul kararının aleyhine alındığı tarihten itibaren üç ay içinde açılabilir. Bu süre, hak düşürücü niteliktedir. Sürenin başlangıcı genel kurul kararının alındığı tarihtir. Süreye ilişkin kural emredici nitelikte olduğundan, aksine bir düzenleme esas sözleşmeye konulamaz. Buna göre, bu süre içinde iptal davası açılmazsa, dava hakkı düşer ve şirketin onayı ile de olsa iptal davası yoluna başvurulamaz. Süreye uyulup uyulmadığı hususu taraflarca her zaman ileri sürülebileceği gibi ileri sürülmesi de hâkim tarafından resen dikkate alınır.

3.4. İptal Davasına İlişkin Diğer Hususlar

Genel kurul kararlarının iptali için açılan davalarda yetkili mahkeme, şirketin merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir (TTK md. 445/1). TTK'da öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ticari dava sayıldığından (md. 4, 5), mezkur davalar için görevli mahkeme de asliye ticaret mahkemesidir.

İptal davasında husumet sermaye şirketine yöneltilir. Başka bir deyişle, davalı olarak şirket tüzel kişiliği gösterilir. Davada şirket ise yönetim organı tarafından temsil edilir. Ancak iptal davası bazı yönetim organı üyeleri tarafından açılmışsa şirketi diğer yönetim organı üyeleri, mevcut yönetim organınca açılması halinde ise mahkemece tayin edilecek kayyım temsil eder.

İptal davası açıldıktan sonra mahkeme, şirketin istemi üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın nitelik ve miktarını mahkeme belirler (TTK md. 448/3). Kanun, yalnızca 'davacı' tabirini kullanmış olduğundan, teminat açısından davanın kimler tarafından açıldığı önemli değildir.

Sermaye şirketlerinde genel kurul kararı aleyhine iptal davası açıldığı takdirde mahkeme, yönetim organı üyelerinin görüşünü aldıktan sonra dava konusu kararın yürütülmesinin geri bırakılmasına (uygulamanın durdurulmasına) karar verebilir (TTK md. 449). Uygulamanın durdurulması kararı, kesin (nihai) hüküm niteliğinde olmayan ve ara karar mahiyetinde bulunan geçici bir hukuki koruma tedbiridir (Yavuz, 2009:200).

Son olarak belirtelim ki, sermaye şirketlerinde genel kurul kararının iptaline ilişkin mahkeme kararı, kesinleştikten sonra davacı sıfatını haiz olmasa dahi bütün ortaklar hakkında hüküm ifade eder. Yönetim organı bu kararın bir suretini derhal ticaret siciline tescil ettirmek zorundadır (TTK md. 450). Kesinleşen iptal kararı, bozucu şekilde yenilik doğurucu bir karardır. Bu kapsamda mahkeme kararı, iç ilişkide ve dolayısıyla bütün ortaklar ve organlar açısından alındığı tarihe kadar geriye yürümek üzere genel kurul kararının etkisini ortadan kaldırır. Karar verilmeden önceki duruma geri dönmüş olur ve karar tarihinden itibaren böyle bir karar alınmamış sayılır.

4. Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Kuralı

4.1. 6762 Sayılı Mülga Türk Ticaret Kanunu'nda Yer Alan Düzenleme ve Kuralın Uygulanışı

6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu'nda (ETTK) genel kurul kararlarının iptali hususu 381. maddede düzenlenmiş ve bu maddede pay sahiplerinin dava açabileceği haller arasında genel kurul toplantısına iştirake yetkili olmayan kimselerin karara iştirak etmiş olmaları da sayılmış; buna mukabil aynı Kanunun 361/3. maddesinde, 'genel kurul toplantısına iştirake yetkili olmayan kimselerin bir karara iştirak etmesi halinde önceden itiraz etmemiş olsa bile her bir pay sahibinin bu kararın iptalini mahkemeden isteyebileceği, fakat davalı şirketin bu iştirakin karara etkili olmadığını ispat ettiği takdirde talebin reddedileceği' hükme bağlanmıştır. Böylelikle, yetkisiz kişilerin genel kurula katılıp oy kullanması

hali, farklı koşullara tabi olarak ETTK'nın hem 361/3, hem de 381. maddelerinde düzenlenmiştir. Ancak, 361/3 hükmü daha özel bir düzenleme olduğundan, öğreti ve uygulamada, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin oylamaya katılması halinde anılan madde hükmünün uygulanması gerektiği kabul edilmiş ve yargı içtihatları da bu yönde gelişmiştir.

Buradan hareketle Yargıtay, etkili olma kuralını hem yetkisiz kişilerin genel kurul toplantısına katılmasında dair davalarda, hem de zamanla uygulamanın kapsamını genişleterek ve 361/3'ü kıyasen uygulayarak bazı iptal sebepleri için de kabul etmiş ve yerleşik içtihat haline getirmiştir.

4.2. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'ndaki Düzenleme

Şirket ortaklarının iptal davası açabilmesiyle ilgili olarak TTK'nın 446. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde;

"Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri iptal davası açabilir."

hükmü yer almaktadır.

Anılan düzenleme uyarınca, bahsi geçen aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri, genel kurula katılıp muhalefetlerini tutanağa geçirme şartı aranmaksızın iptal davası açabilme hakkına sahiptir. TTK md. 446/1-b'de geçen '*aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olma*' olgusu, öğretide yaygın olarak 'etki kuralı' olarak isimlendirilmektedir. Bunun yanında, söz konusu kavramın yerine uygulamada 'etki teorisi' ve 'etki prensibi' terimleri de kullanılmaktadır.

Diğertaraftan, bazı yazarlarca, TTK m. 446/1-b'deki şartın illiyet bağı olduğu ve etki kuralının farklı bir hukuki kurum olduğu, hükümde yer alan 'sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğu' ifadesiyle tartışmaya açık olmadan illiyet bağının kastedildiği ifade edilmektedir (Kırca, Şehirli Çelik ve Manavgat, 2016:149; Bahtiyar, 2016:191). Tekinalp ise bu görüşe şiddetle karşı çıkmaktadır (Tekinalp, 2013:343).

Öte yandan, TTK'nın Hükümet Tasarısı metninde etki kuralına ilişkin bir hüküm bulunmamaktayken, Tasarının Adalet Komisyonundaki görüşmeleri sırasında Yargıtay temsilcilerinin önerileri doğrultusunda TTK'nın 446. maddesine etki kuralı eklenmiş ve madde bu haliyle kabul edilerek yasalasmıştır. TTK'daki düzenleme ile ETTK'ya nazaran genel kurul kararlarının iptaline sebep olacak hukuka aykırılıkların kararın alınmasında etkili olması şartının kapsamına giren konuların sayısı arttırılmakta ve uygulama genişletilmektedir.

Esasen etki kuralı, yapılan çağrı usulüne, gündemin ilanına ve genel kurula katılma haklarına aykırılıkların, kararın alınmasına etkili olmasını ifade etmektedir. Başka bir deyişle bu kural, eğer söz konusu aykırılık olmasaydı genel kurulun o kararı alamayacağı olgusuna işaret etmekte, dolayısıyla aykırılığın genel kurul kararının alınmasına etkisinin ölçüsü olmaktadır (Çamoğlu, 2014:218).

Tekinalp, TTK md. 446/1-b'nin getiriliş amacını, pek küçük ya da oranda paya sahip olan ortakların çağrı usulünde sadece kendileri ile ilgili bulunan kanuna aykırılıklar nedeniyle iptal davası açılmasının önlenmesi olarak belirtmektedir (Tekinalp, 2013:343). Bununla birlikte Kendigelen, etki kuralının uygulanmasının, küçük miktarda oya sahip ortakların genel kurul toplantısından dışlanması tehlikesine sebebiyet vereceğini ifade etmektedir (Kendigelen, 2011:347).

Ancak kanun koyucu, bahsi geçen kuralı emredici şekilde düzenlendiğinden, ortakların TTK md. 446/1-b hükmüne dayanarak açtıkları davalarda usulsüzlüğün genel kurul kararının alınmasına

etkili olup olmadığının mahkemece araştırılması yasal bir zorunluluktur.

4.3. Etki Kuralında İspat Yükü

TTK'nın 446/1-b maddesinde, bu hükümde sayılan aykırılıkların, kararın alınmasına etkili olduğunun ispatı davacı ortaklara yüklenmiştir (Yargıtay 11. H.D.'nin 17.06.2020 tarihli ve E.2019/4971, K.2020/2971 sayılı kararı). Dolayısıyla, çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, kendisinin genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini iddia eden ortaklar, ayrıca genel kurul kararı ile aykırılık arasındaki etkililiği kanıtlamakla yükümlüdür (Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2014:536; Mildon, 2019:554; Moroğlu, 2014:237). Aksi takdirde, ileri sürülen sebep gerçekten kanuna aykırı olsa da ortağın açtığı dava reddedilir. Başka bir deyişle, bir genel kurul toplantısı ile ilgili bazı kanuna aykırılıkların varlığı yeterli olmayıp, o aykırılığın iptali istenen genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunun ispat edilmesi gerekmektedir (Tekinalp, 2013:341).

Hemen belirtelim ki etki kuralı, aktif husumet (davacı sıfatı) şartı olmayıp, davanın kabulü için aranan bir koşuldur. TTK, ortağa davacı sıfatını tanımış, mahkemeye de ileri sürülen sebebi, kanuna aykırılık yanında bir de etki açısından inceleme görevi vermiştir (Tekinalp, 2013:340).

4.4. Etki Kuralının Geçerlilik Alanı

TTK'nın 446/1-b hükmünden anlaşıldığı üzere etki kuralı, anılan maddede sayılan şekle ve usule ilişkin aykırılıkların varlığı halinde geçerlidir ve bu kural, toplantı ve karar öncesi ihlalleri düzenlemektedir. Kararın içeriğine ilişkin sakatlık sebepleri ise etki kuralının uygulanma alanı dışındadır. Mezkur maddenin başlığından (İptal davası açabilecek kişiler) ve sistematüğinden, bu bendin (1/b) 'dava açma hakkını' düzenleyen bir hüküm olduğu anlaşılmaktadır. Bu niteliği ile

anılan bentte sayılan sebepler sınırlıdır. Başka bir deyişle, etki kuralı uyarınca ortaklara dava hakkı veren haller sınırlı sayılı (numerus clausus)'dır ve bu haller sadece kanunda gösterilen hallerle tahdidi olup, yorum veya örneksime yoluyla genişletilemez. Söz konusu haller, esas sözleşme ile de azaltılıp çoğaltılamaz. İfade edelim ki, TTK'nın 'Butlan' başlıklı 447. maddesinin konusu ise doğrudan doğruya genel kurulda alınan karardır. Bu iki hükmün uygulanma alanları ve hukuki sonuçları da farklıdır. TTK'nın 446. maddesinin (1-b) bendi, ortaklara genel kurula katılıp muhalefetlerini tutanağa yazdırmaya gerek olmaksızın iptal davası açabilme hakkı veren istisnalardan bazılarını düzenlemektedir. Ancak, bu hükümden kararın sakatlığı ve sakatlık derecesi ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Anılan hükme dayanılarak açılan bir davanın ne şekilde sonuçlanacağı ise; genel kurulda alınan kararın TTK md. 445 (iptal edilebilirlik) ve 447 (butlan²) ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 27. maddesindeki (kesin hükümsüzlük) koşullardan birisini içerip içermemesine bağlıdır (Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2014:536; Çamoğlu, 2014:219).

Bu çerçevede, ortağın TTK md. 446/1-b'de sayılan sebeplere dayanarak genel kurul kararının iptalini talep edebilmesi için bu aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olması gerekir

2 TTK'nın 'Butlan' başlıklı 447. maddesinde, genel kurulun, özellikle; ortakların, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, ortakların bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararlarının batıl olduğu hükme bağlanmıştır. Hükümden geçen 'özellikle' ibaresi batıl genel kurul kararlarının sadece maddede belirtilen kararlardan ibaret olmadığını ifade etmektedir. Batıl genel kurul kararları, baştan itibaren hüküm doğurmaz ve daha sonra sağlığa kavuşturulamaz, mahkemece de resen dikkate alınır; def'i olarak ileri sürülebileceği gibi üç aylık hak düşürücü süreye bağlı olmaksızın bir tespit davasının konusunu da oluşturabilir. Ortaklar, yönetim organı ve yönetim organı üyelerinden her biri ile güncel menfaati ve hukuki yararı bulunan herkes, TTK'nın 447. maddesinde belirtilen hususları veya benzeri başka aykırılıkları ileri sürerek genel kurulca alınan kararların butlan olduğunun tespiti için dava açabilir. Butlan davası açmak için karara muhalif kalmak ve muhalefeti tutanağa geçirtmek şart değildir.

(Karahan ve Huysal, 2012:530). Ancak bahsi geçen aykırılıkların varlığı kararın iptal edilmesi için yeterli değildir. İlgili karar aynı zamanda kanuna aykırılık oluşturmamalıdır. Bu kural, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırı kararlar bakımından uygulanmaz (Bilgili ve Demirkapı, 2013:356). Nitekim Yargıtay, genel kurul toplantı çağrısının usulüne uygun yapılamamasının çağrıya ilişkin bir eksiklik olduğuna ve davacıya iptal davası açma hakkı verdiğine, ancak tek başına bu aykırılığın genel kurul toplantısının iptali sonucunu doğurmayacağına, mahkemece TTK'nın 446/1-b maddesi yanında 445. madde koşullarının da gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiğine hükmetmiştir (Yargıtay 11. H.D.'nin 17/01/2018 tarihli ve E.2016/6268, K.2018/353 sayılı kararı).

Söz konusu açıklamalardan sonra TTK md. 446/1-b hükmünde yer verilen iptal davasına konu olabilecek aykırılık nedenleri aşağıda açıklanmıştır.

4.4.1. Çağrının Usulüne Göre Yapılmaması

Anonim ve limited şirket genel kurullarının karar alabilmesi için toplantı yapılması ve toplantı yapılabilmesi için de -çağrısız genel kurul³ hariç ortakların toplantıya davet edilmesi gerekmektedir. TTK'nın 414/1. maddesine göre anonim ve limited şirketlerde genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirket internet sitesi kurmakla yükümlü ise bu sitede ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilanla çağrılır. Anılan çağrı, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta (limited şirketlerde onbeş gün) önce yapılır. Pay defterinde yazılı ortaklarla önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren ortaklara, toplantı günü ile gündem ve ilanın çıktığı veya çıkacağı

3 Bütün payların sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde, genel kurula katılmaya ve genel kurul toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın, genel kurul olarak toplanabilir ve bu toplantı nisabı varolduğu sürece karar alabilirler (TTK md. 416, 617/3).

gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir. Bu kurallara aykırı davranıldığı takdirde genel kurulda alınan kararların iptali istenebilir.

Çağrının usulüne göre yapılmadığını iddia eden ortağın aynı zamanda bu aykırılığın genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu kanıtlaması gerekmektedir. Nitekim Yargıtay, yakın zaman verdiği bir kararında, ilk derece mahkemesinin 'davaya konu genel kurul toplantısının, ticaret sicil gazetesinde ilan edildiği, ayrıca davacının şirkete kayıtlı adresine süresinde iadeli taahhütlü mektupla, toplantı gün ve gündeminin bildiriminin süresi içinde yapıldığı, toplantıya davetin usulsüz olduğuna ilişkin iddianın yerinde olmadığı, kaldı ki genel kurula çağrının usulsüz olduğu iddiası ihtimalinde dahi TTK md. 446/1-b hükmüne göre belirtilen usulsüzlüklerin genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunun davacı tarafça ispat edilemediği gibi davet usulsüzlüğü olsaydı bile kararın alınabilmesi için etkili olmadığından kararın iptali için koşulun oluşmadığı' şeklindeki kararını onamıştır (Yargıtay 11. H.D.'nin 06/02/2020 tarihli ve E.2018/3795, K.2020/1059 sayılı kararı).

Ancak, çağrı usulüne uyulmamakla birlikte ortak, toplantıyı bir şekilde öğrenmiş ve genel kurula katılmış ve bir itirazda bulunmamışsa, genel kurul kararının iptali için dava açamaz. Zira toplantıya katılmış ve olumlu oy kullanmış bir ortağın çağrı usulüne uyulmadığı itirazı Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesindeki dürüstlük kuralına aykırılık oluşturur. Bununla birlikte, söz konusu ortak, TTK md. 446/1-a bağlamında genel kurulun aldığı kararlara olumsuz oy vererek ve muhalefетini tutanağa geçirterek, bu kararların kanuna, esas sözleşme hükümlerine veya dürüstlük kuralına aykırılığı iddiasıyla iptal davası açabilir.

Peki, genel kurul toplantılarında çağrı usulüne uyulmaması başlı başına alınan kararlar için iptal sebebi midir? Yargıtay'ın bu husustaki yaklaşımı, önceki bölümde de değinildiği üzere olumsuzdur. Nitekim Yüksek Mahkeme vermiş olduğu birçok kararında, çağrı usulüne aykırılığın genel kurul kararının iptali için ortağa dava açma hakkı

vermekle birlikte, genel kurul kararının iptali için tek başına yeterli olmadığı, bu çerçevede ortağın dava konusu kararların TTK md. 445 bağlamında kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırı olduğunun da ayrıca ispat etmesi gerektiğine hükmetmiştir (Yargıtay 11. HD'nin 19/12/2017 tarihli ve E.2016/3299, K.2017/7390 sayılı; 27/04/2016 tarihli ve E.2015/9911, K.2016/4747 sayılı kararları). Dolayısıyla, Yargıtay, genel kurul kararının iptali için çağrıdaki usulsüzlük yanında kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kuralına aykırılık halinin mevcudiyetini de aramaktadır.

4.4.2. Gündemin Gereği Gibi İlan Edilmemesi

Anonim ve limited şirket genel kurulları, belli bir gündemle toplanır ve gündemdeki konuları görüşerek karar alır. Kanuni istisnalar dışında gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz (TTK md. 413/2). Bu nedenle, gündemin gereği gibi ilan edilmesi ortaklar açısından önemlidir. Keza gündemde yer alan konuların önemine göre ortakların genel kurula katılıp katılmaması söz konusu olur. Gündemde yer alan madde ilanda yer almamışsa veya gündem hiç ilan edilmemişse, toplantıda hazır bulunup bulunmadığı veya olumsuz oy kullanıp kullanmadığına bakılmaksızın ortakların, etki kuralı kapsamında iptal davası açma hakkı doğmaktadır (Pulaşlı, 2013:384). Öğretide bazı yazarlar ise gündemin usulüne uygun olarak ilan edilmemesine rağmen toplantıya katılan ortağın, ilgili maddenin görüşülmesi sırasında muhalefet etmemiş olması halinde, dürüstlük kuralı uyarınca söz konusu genel kurul kararının iptalini talep edememesi gerektiğini savunmaktadır (Çamoğlu, 2014:219; Mildon, 2019:574).

Gündemin gereği gibi ilan edilmemesinin dava hakkı vermesinin temelinde yatan mantıksa, eğer gündem usulüne uygun ilan edilseydi, davacının toplantıya katılıp sahip olduğu oy gücü ile kararın çıkmasını engelleyebileceği düşüncesidir (Çamoğlu, 2014:219).

4.4.3. Genel Kurula Katılma Yetkisi Bulunmayan Kişilerin veya Temsilcilerinin Toplantıya Katılıp Oy Kullanması

Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandığını ve bu aykırılığın genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu iddia eden ortaklar, ilgili genel kurulda alınan kararların iptalini talep edebilir. Dolayısıyla, bu hususta iptal davası açmak için yetkisiz kişilerin genel kurul toplantısına katılması tek başına yeterli olmayıp, aynı zamanda anılan kişilerin oylarının sayı itibarıyla genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunun kanıtlanması gerekir. O halde, toplantıya yetkisiz kişilerin katılmasına rağmen bunların oyları kararın alınmasına etkili değilse kararın iptaline gidilmez.

Yetkisiz kişilerin toplantıya katılıp oy kullanması olgusu, oy hakkından yoksun ortakların (TTK md. 436^a) veya oy hakkına sahip olmayanların (TTK md. 427/2) genel kurula katılıp oy kullanmalarını da kapsamaktadır.

4.4.4. Ortağın Genel Kurula Katılmasına ve Oy Kullanmasına Haksız Olarak İzin Verilmemesi

Genel kurula katılmasına veya oy kullanmasına haksız olarak izin verilmeyen ortağın, söz konusu toplantıda alınan kararlar aleyhine iptal davası açma hakkını haizdir (TTK md. 446/1-b). Bu duruma örnek olarak ise; haksız biçimde hazır bulunanlar listesine kaydedilmediği için ortağın toplantıya katılamaması, hazır bulunanlar listesine kaydedilmiş olmakla birlikte ortağın hukuka aykırı şekilde toplantıya alınmaması, ortağın kanuni ya da iradi temsilcilerinin toplantıya katılmasına izin

4 TTK'nın 'Oydan yoksunluk' başlıklı 436. maddesinde, "(1) Pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üstsoyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin olan müzakerelerde oy kullanamaz. (2) Şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz." denilmektedir.

verilmemesi, ortağın haksız olarak toplantıdan çıkarılması, genel kurula katılmaya veya katılmakla birlikte oy kullanmaya haksız olarak izin verilmemesi, elektronik genel kurul sisteminde yaşanan sorunlar nedeniyle elektronik ortamda genel kurula katılım sağlanamaması verilebilir (Mildon, 2019:566).

Bununla birlikte Pulaşlı, genel kurula katılma hakkı pay sahibinin vazgeçilmez haklarından biri olduğundan, pay sahibinin genel kurula haksız yere alınmamasının başlı başına bir iptal sebebi olarak kabul edilmesi gerektiğini, ancak TTK md. 446/1-b uyarınca genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmeyen ortağın iptal davası açabilmesi için söz konusu aykırılığın genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ispatlamakla yükümlü olduğunu, bu durumun ise çoğunluk paylara sahip olan ortakların genel kurul kararlarının alınmasına etkili olmayan küçük ortakları toplantıya katılmasına engel olmalarına fırsat vererek, bu küçük ortakların genel kurula katılma, konuşma, öneride bulunma, oy kullanma gibi vazgeçilmez haklarının ihlaline ortam oluşturacağını, buradan hareketle, toplantıya haksız olarak alınmama ve oy kullandırılmama halinin etki kuralından istisna tutulması gerektiğini ifade etmektedir (Pulaşlı, 2018:1073).

4.5. Etki Kuralının Uygulanabilme Kıstasları

TTK'nın 446/1-b maddesinde yer alan ve etki kuralını öngören "ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri" ibaresiyle karar nisabına işaret edilmektedir. Başka bir anlatımla, bu usulsüzlükler olmasaydı ve davacı toplantıya katılıp oyunu kullansaydı veya haksız olarak toplantıya katılıp oy kullananlara izin verilmesiydi genel kurul dava konusu kararı alamayacaktı. Görüldüğü üzere, söz konusu varsayımlar, etki kuralının karar nisabı (yeter sayı) ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2014:536).

Yargıtay da etki kuralı bağlamında verdiği kararlarda, ‘yetersayı’ dikkate almaktadır (Yargıtay 11.H.D.’nin 08/06/2017 tarihli ve E.2016/4850, K.2017/3533 sayılı kararı). Örneğin, Yüksek Mahkeme, yerel mahkemenin “*somut olayda davacıların paylarının %50 olduğu, eğer davacılar toplantıya katılsaydı alınacak kararlara etki edebilecek olduğu gerekçesiyle*” vermiş olduğu genel kurulun iptali kararını onamıştır (Yargıtay 11. H.D.’nin 23/09/2019 tarihli ve E.2018/3242, K.2019/4516 sayılı; 19/02/2018 tarihli ve E.2016/7058, K.2018/1185 sayılı kararları). Anılan Mahkeme başka bir kararında da (Yargıtay 11. H.D.’nin 10/09/2014 tarihli ve E.2014/326, K.2014/13491 sayılı kararı), yine yerel mahkemenin “*toplantıya katılmayanların karara herhangi bir etkisinin olmayacağı, çağrıda usulsüzlüğün tek başına alınan kararların iptali sonucunu doğurmayacağı gerekçesiyle davanın reddi*” şeklindeki kararının onanmasına hükmetmiştir (Yılmaz, 2018:103).

Yüksek Mahkemenin başka bir kararına detaylı olarak bakılacak olursa, ilk derece mahkemesinin, davaya konu olağan genel kurul toplantısında, davacıya yapılan çağrının TTK’nın 414/1. maddesinde belirtilen ‘asgari 15 gün önce bildirme’ kuralına riayet edilmeden yapıldığı, pay sahibine davetin aynı hüküm uyarınca usulüne uygun yapılmasının zorunlu olmasına rağmen, bu zorunluluğa uyulmamasının genel kurulda alınan kararları sakatlayan bir hal olmadığı, davet usulüne aykırılığın toplantıda alınan kararları etkilemiş olması şartına bağlandığı (TTK md. 446), yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu, davalı şirketin toplam sermayesinin 10.500.000,00 TL olduğu, toplam payın 10.500.000 adet olduğu, asaleten katılan payın 4.821.060,31 adet, temsilen katılımın 4.500.686,29 pay ve toplantıya katılan oransal sermayenin %88,778 olduğu, kararların toplantıya katılanların oybirliğiyle alındığı, toplantıda alınan 3,4,5,6,7,8 ve 9 no.lu kararların adi nisap ve karar çoğunluğuna tabi olmaları nedeniyle TTK’nın 418. maddesine ve 11 no.lu kararın esas sözleşmede değişiklik yapıyor olması nedeniyle toplantı

ve karar nisabında geçerli olan TTK’nın 421. maddesine uygun olduğu, kararların içerik, nisap, katılma hususları yönünden de esas sözleşmeye uygun olduğu, davalıya usulsüz olarak yapılan çağrının kararların alınmasında etkili olmadığı gerekçesiyle davanın reddine’ şeklindeki kararını onamıştır (Yargıtay 11. H.D.’nin 07/10/2019 tarihli ve E.2018/4908, K.2019/6219 sayılı kararı).

Görüldüğü üzere Yargıtay, etki kuralını yeter sayı olarak ve sayısal düzlemde uygulamakta ve kararlarını buna göre oluşturmaktadır.

Öte yandan, Çamoğlu, TTK’nın 446/1-b hükmü uyarınca dava açan ortağın, oy gücü yetersiz olsa da yapacağı açıklamalar ve sunacağı belgelerle genel kurulun kanaatini değiştirebileceği iddiasında bulunamayacağı, bu tür soyut ve varsayımsal bir savın zikredilen hüküm kapsamında değerlendirilemeyeceğini ifade etmektedir (Çamoğlu, 2014:219). Buna karşın, Moroğlu ve Kırcaya ise, sadece kullanılmamış oy sayısına göre bir tespitin hatalı olacağı, genel kurula katılmayan veya genel kuruldan haksız yere çıkarılan ortakların diğer oylar üzerinde etkili olacak açıklamaları vasıtasıyla kararın yönünün değiştirilebileceği ihtimalinin göz ardı edilmemesi gerektiğini belirtmektedir (Moroğlu, 2014:239; Kırcaya, 2001:114). Tekinalp de, hükümle amaçlanan çok düşük oranda pay sahiplerinin ve bu düzeydeki ihlallerin kararın iptaline sebep olmasının önlenmesinin olduğu, fakat buradan saf nisaba yönelik bir yorum yapılmasının adaletsiz sonuçlara yol açacağını vurgulamakta, etki kavramının ‘etkinin çapı’ şeklinde yorumlanması gerektiğini ifade etmektedir (Tekinalp, Sempozyum, 2013:15).

TTK’nın ortaklara tanıdığı genel kurula katılma hakkı; aynı zamanda genel kurulda konuşma, öneride bulunma ve soru sorup bilgi alma, oy kullanma, genel kurulda alınan kararlara muhalefet etme gibi hakları da bünyesinde barındıran bir üst kavramdır. Bu durumda, ortağın genel kurul kararının oluşumuna katılımının sadece verdiği oya indirgenmesi halinde yeterli ve hakkaniyetli bir

değerlendirme yapılması mümkün olamaz. Zira bu kişilerin sahip oldukları paylar az sayıda olsa da, sahip oldukları bilgi sayesinde kararın alınmasında diğer ortaklar üzerinde etkili olabilecekleri söylenebilir. Bundan dolayı, sadece pay miktarına bakılarak yapılan bir değerlendirme doğru bir sonuç veremeyebilir.

5. SONUÇ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda anonim ve limited şirket ortaklarının konumları güçlendirilmiş, ortaklara bireysel ve azlık olarak yeni haklar tanınmış, mevcut haklarda da iyileştirme yapılmıştır. Bu Kanunda yeniden düzenlenen ortaklık haklarından birisini de, genel kurul kararları aleyhine iptal davası açma hakkı oluşturmaktadır.

Anonim ve limited şirketlerin karar ve irade organı olan genel kurul, belli aralıklarla toplanarak mevzuatta öngörülen hususlara ilişkin kararlar almaktadır. Öneme binaen kanun koyucu, hukuka aykırı genel kurul kararlarının iptal edilebilmesine imkan sağlamıştır.

Bu bağlamda, anılan Kanunun 446. maddesi uyarınca anonim ve limited şirket genel kurul kararlarının iptal edilebilmesi mümkündür. Bu hükme göre daha açma hakkına sahip olanlar, yönetim organı, kararların yerine getirilmesi kişisel sorumluluğuna sebep olarsa yönetim organı üyelerinden her biri ve şirket ortaklarıdır. Ortaklar açısından ise dava açma hakkına ilişkin ikili bir ayrıma gidilmiştir. Bunlardan birincisi, toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefeti tutanağa geçiren ortaklardır. Diğeri ise toplantıya katılıp katılmadığı ve ilgili karar aleyhinde oy kullanıp kullanmadığı önemli olmaksızın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve bu sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren ortaklardır.

İkinci ayırım kapsamında sayılan aykırılıklara dayalı olarak açılan iptal davasında ortağın, aykırılığın genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ispat etmesi gerekmektedir. Öğretide ve uygulamada bu şarta 'etki kuralı' denilmektedir. Eğer ki, iddia edilen aykırılık kararın alınmasında etkili olmuşsa, bu durumda etki kuralının gerçekleştiği kabul edilmektedir. Dolayısıyla etki kuralı, ileri sürülen kanuna aykırılık gerçekleşmeseydi, iptali istenen genel kurul kararının alınamayacağı veya genel kurulun farklı bir karar alacağına işaret etmektedir. Etki kuralının uygulanacağı aykırılıklar ise TTK md. 446/1-b'de sayılan dört halle sınırlı olup, genişletilemez.

Genel kurulla ilgili olarak meydana gelen ve TTK md. 446/1-b'de belirtilen aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunun tespitinde başvuru en önemli ölçüt karar yeter sayısı olmaktadır. Yargıtay'ın uygulaması da, kanuna aykırılıktan etkilenen ortağın kullanmadığı oy, iptal konusu genel kurul kararının alınmasını etkileyici nitelikteyse davanın kabulü, aksi takdirde reddetme yönündedir.

Ancak, ortağın, diğer ortaklar üzerindeki etkisi dikkate alınmaksızın sadece genel kurulda kullandığı/kullanmadığı oy sayısına göre hüküm kurulması adaletli olmamakta ve değerlendirmenin hatalı yapılmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda, anılan hükme göre ortaklarca açılan iptal davalarında, kanuna aykırılığın genel kurul kararının alınmasında etkili olup olmadığının tespitinin sadece yetersayı kıstasına göre yapılmaması, ihlalin ağırlığı ve vazgeçilmez ortaklık hakları üzerindeki etkileri de göz önünde bulundurularak değerlendirmenin daha geniş bir perspektiften yapılması hakkaniyet ve menfaatler dengesi bakımından daha uygun olacaktır.

Kaynaklar/ References

- Bahtiyar, M. (2016), Ortaklıklar Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul.
- Bilgili, F. ve Demirkapı, E. (2013), Şirketler Hukuku, Bursa, Dora Yayınları.
- Çamoğlu, E. (2014), "Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararının İptalinde Etki Kuralı", Yaklaşım Dergisi, 260(8), s.217-223.
- Eminoğlu, C. (2015), "Tek Pay Sahipli Anonim Şirkette Genel Kurul", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 6(1), 129-166.
- Karahan, S. ve Sezgin Huysal, A. (2012). Şirketler Hukuku, Konya, Mimmoza Yayınları.
- Kendigelen, A. (2011), Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul, On İki Levha Yayınları.
- Kırca, Ç. (2001), "Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 50(1), 91-119.
- Kırca, İ., Şehirli Çelik, F. H. ve Manavgat, Ç. (2016), Anonim Şirketler Hukuku-II, Ankara, Ankara Üniversitesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- Mildon, Y. (2019), "Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Teorisi", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1(1), 537-581.
- Moroğlu, E. (2014). Anonim Ortaklıkla Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul, On İki Levha Yayınları.
- Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (2014), Ortaklıklar Hukuku I, İstanbul, Vedat Kitapçılık.
- Pulaşlı, H. (2018), Şirketler Hukuku Şerhi-II, Ankara, Adalet Yayınları.
- Pulaşlı, H. (2013), Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Pulaşlı, H. (2013), "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 71(2), 335-345.
- T.C. Mülga Yasalar (07/06/1956). 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu. Ankara: Resmi Gazete (9353 sayılı).
- T.C. Yasalar (08/12/2001). 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu. Ankara: Resmi Gazete (24607 sayılı).
- T.C. Yasalar (04/02/2011). 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu. Ankara: Resmi Gazete (27846 sayılı).
- T.C. Yasalar (14/02/2011). 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu. Ankara: Resmi Gazete (27846 sayılı).
- Tekinalp, Ü. (2013), Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Ankara, Vedat Kitapçılık.
- Tekinalp, Ü. (2013), "Emredici Hükümler Açısından Genel Kurul Kararlarının İptali ve Butlanı Sorunu", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu, 2, 13-18.
- Üçışık, Ü. ve Çelik A. (2013), Anonim Ortaklıklar Hukuku-I, Adalet Yayınevi.
- Yargıtay 11. H.D.'nin 17/06/2020 tarihli ve E.2019/4971, K.2020/2971 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.'nin 06/02/2020 tarihli ve E.2018/3795, K.2020/1059 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.'nin 07/10/2019 tarihli ve E.2018/4908, K.2019/6219 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.'nin 23/09/2019 tarihli ve E.2018/3242, K.2019/4516 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.'nin 19/02/2018 tarihli ve E.2016/7058, K.2018/1185 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.'nin 17/01/2018 tarihli ve E.2016/6268, K.2018/353 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.'nin 19/12/2017 tarihli ve E.2016/3299, K.2017/7390 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.'nin 08/06/2017 tarihli ve E.2016/4850, K.2017/3533 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.'nin 27/04/2016 tarihli ve E.2015/9911, K.2016/4747 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.'nin 10/09/2014 tarihli ve E.2014/326, K.2014/13491 sayılı karar.
- Yavuz, M. (2009), "Şirket ve Kooperatif Genel Kurul Kararlarının Uygulamasının (Yürütmesinin) Durdurulması", Yaklaşım Dergisi, 200(8).
- Yılmaz, C. (2018), "Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantı Çağrısının Usulüne Uygun Yapılmaması Sebebiyle Genel Kurul Kararlarının İptali ve Etki Kuralı", Gündem Nazalı Dergisi, 4,101-104.